

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Мицавки Юрія Юрійовича

на тему «Унійні договори XIV – XVI ст. між Королівством Польським та Великим Князівством Литовським у працях польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія

1. Актуальність теми дисертації

Однією із ключових характеристик сучасного міжнародного життя є поглиблення процесів інтеграції різних людських спільнот та політичних утворень. Особливо яскравим прикладом цього може слугувати об'єднання народів Європи у Європейський Союз, приєднання до якого є першочерговим завданням і сучасної України. У цьому ключі важливим є вивчення історичного досвіду міжнаціональних та міждержавних об'єднань, однією з яких була польсько-литовська унія. Вона була одним із найбільш вдалих та довготривалих подібних проектів, здійснила глибокий вплив на народи, що у неї входили, а її наслідки відчуваються у Східно- та Центральноевропейському регіоні й сьогодні. Непересічне значення унія мала і для долі українського народу, що був співтворцем величного політичного утворення – польсько-литовської держави.

Історична значимість польсько-литовської унії вимагає вивчення та аналізу усього наукового доробку присвяченого цим об'єднувчим процесам. Таку чи не найбільш багату історіографічну спадщину залишила нам польська наука, у якій проблеми унії завжди виступали у центрі зацікавлень дослідників. Вивчення цього наукового спадку дозволить не лише поглибити розуміння розвитку історіографічного дискурсу, по-новому глянути на специфіку та проблеми дослідження польсько-литовської унії, але і осмислити особливості підходів польських істориків до історії народів Східної Європи, а зокрема й українців. Такі

дослідження сприятимуть переосмисленню усталених історіографічних конструкцій, подоланню історичних міфів та стереотипів. Саме тому важливим є вивчення особливостей зображення унійних процесів у працях польських істориків, які творили в кінці XIX та першій половині XX століття, до ліквідації польської держави в 1939 році – у часи, коли відбувалися вагомні зрушення в історичній науці й з'явився на світ значний пласт ґрунтовних наукових досліджень.

Необхідність дослідження даної теми зумовлюється відсутністю комплексної, узагальнюючої роботи, яка висвітлювала б образ польсько-литовської унії в польській історіографії кінця XIX ст. – 1939 року. Заповнення цієї лакуни у вітчизняних історіографічних студіях дозволить розширити розуміння різноманітних контекстів інтерпретації минулого польсько-литовської держави та історії України в іноземних наукових дослідженнях.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертація виконана у рамках науково-дослідницької роботи кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Актуальні питання всесвітньої історії».

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової аргументованості, доказовості та переконливості, а також значною глибиною теоретико-методологічного аналізу. Усі сформульовані положення, висновки й рекомендації є верифікованими, ґрунтуються на широкій джерельній та історіографічній базі, відзначаються науковою новизною, теоретичною значущістю і практичною релевантністю. Дисертант демонструє системний, комплексний підхід до розв'язання поставлених наукових завдань.

Дисертація є завершеним, самостійним, цілісним науковим дослідженням, виконаним на належному методологічному рівні та відзначається логічною послідовністю викладу матеріалу. Основні наукові положення та висновки пройшли апробацію й отримали належну наукову верифікацію під час виступів автора на 9 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Дисертаційна робота є історіографічним дослідженням присвяченим вивченню специфіки зображення історії укладення унійних договорів між Королівством Польським та Великим князівством Литовським XIV–XVI ст. у працях польських дослідників, що вивчали дані проблеми у період із кінця XIX ст. і до 1939 р., у якому *вперше*:

- комплексно розглянуто джерельну базу дослідження, яка відображає бачення польськими науковцями кінця XIX ст. – 1939 р. історії укладення на протязі окремих польсько-литовських унійних договорів.

- спеціально досліджено історіографічний образ окремих унійних договорів відображений у працях польських істориків з огляду на їх формування під впливом різноманітних історіографічних концепцій та політичної ідеології, що панували у польському соціумі наприкінці XIX – у першій третині XX ст.

Уточнено:

- теоретико-методологічне підґрунтя історіографічних студій над різноманітними проблемами історичної україніки відображеними у польській історіографії

- особливості підходів польських дослідників до проблем історичної україніки відносно їх приналежності до різноманітних наукових шкіл та напрямків, симпатії до певних політичних рухів

- побутування у польській історіографії різноманітних історичних міфів та стереотипів, особливих історіографічних образів, які б стосувалися подій пов'язаних із укладенням польсько-литовських унійних договорів, історії Великого князівства Литовського та українського народу.

Отримали подальший розвиток положення:

- вплив суспільно-політичного середовища, у якому існувало польське суспільство в період із кінця ХІХ ст. до 1939 р., та його трансформацій на бачення польськими дослідниками історії ХІV-ХVІ ст., а зокрема польсько-литовських унійних договорів.

- часте інструментальне використання історичного наративу про польсько-литовську унію у політичному та інтелектуальному дискурсі, що панував у польському соціумі, зокрема у вихованні патріотизму та конструюванні проектів побудови польської держави в ХХ ст. на просторах між Балтійським та Чорним морями.

5. Практичне значення результатів дослідження

Дана праця дає можливість використання її матеріалів у розробці лекційних курсів для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів з історії України, Польщі та всесвітньої історії. Дозволяє залучити її результати для здійснення подальших досліджень образу польсько-литовської унії у працях польських істориків, що працювали в різні періоди розвитку історичної науки від початку її професіоналізації і до сьогодення.

6. Повнота опублікування результатів дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у 6 публікаціях, з яких: чотири статті опубліковано в наукових фахових виданнях України категорії «Б» та дві – у збірниках матеріалів конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Мицавка Ю. Коваль Н. Причини та генеза Кревської унії 1385 року у польській історіографії кінця ХІХ ст. – 1939 р. Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія / ред. кол. Юрій Стецик (головний редактор) та

ін. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11/53. С. 244–266. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.272632>

2. Мицавка Ю. Унійні процеси між Польською та Литовською державами в 1499–1501 рр. в оцінках польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 68. Том 2. С. 37–44. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-2-5>

3. Мицавка Ю. Городельська унія 1413 року в польській історіографії кінця XIX – першої половини XX століття. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2024. Вип. 39. С. 23–36. DOI: <https://doi.org/10.33402/ukr.2024-39-23-36>

4. Мицавка Ю. Наслідки люблінської унії у візіях польських істориків кінця XIX століття – 1939 року. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2026. Вип. 96. Том 3. С. 4–12. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-2-5>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Мицавка Ю. Причини Кревської унії 1385 р. в інтерпретаціях представників краківської історичної школи. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIII: Утилітарна цінність наукових досліджень / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон: Посвіт, 2022. С. 39–41.

2. Мицавка Ю. Укладення Люблінської унії та її правові підстави у працях польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XX: Між дисциплінами: простори

взаємодії у науці, мистецтві та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2026. С. 103–110.

7. Апробація матеріалів дисертації

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження висвітлено у доповідях на науково-практичних конференціях різного рівня:

– *міжнародні*: XIII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Утилітарна цінність наукових досліджень (25 жовтня 2022 року); XVI-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Місце й значення когнітивістики в розвитку науки та освіти (12 квітня 2024 року). Тема виступу: «Зображення унійних процесів XV – першої половини XVI ст. у візіях польських істориків першої третини XX ст.»; XVII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Подолання кризових ситуацій у науці та освіті (10 жовтня 2024 року); II-а Міжнародна науково-практична конференція «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (7 березня 2025 року); XVIII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Методологічні інновації в дослідженнях і викладанні: від теорії до практики» (11 квітня 2025 року); XIX-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Людина, суспільство, історія: діалог у гуманітарному просторі» (17 жовтня 2025 року); III Міжнародній науково-практичній конференції «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (6 березня 2026 року); XX-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. між дисциплінами: простори взаємодії у науці, мистецтві та освіті» (17 квітня 2025 року).

– *всеукраїнські*: V Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціокультурні трансформації в Україні ХХ – ХХІ ст. і подолання радянської спадщини в освіті, культурі, ментальності (19 лютого 2026 року, м. Переяслав).

8. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Усі результати дисертаційного дослідження, що виносяться на захист, отримані автором особисто та характеризуються самостійністю наукового пошуку. Участь дисертанта в науково-практичних конференціях, як і представлені там доповіді, має індивідуальний характер і відображає власні наукові напрацювання автора. Серед публікацій, у яких апробовано основні результати дослідження, – дві наукові праці, опубліковані у наукових виданнях.

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Структура дисертації побудована за хронологічно-проблемним принципом, відповідає поставленій меті та розв'язанню визначених завдань дослідження. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, які поділені на 11 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і літератури. Обсяг основного тексту дисертації становить 207 с., перелік джерел і літератури складає 27 с. (346 позицій) Загальний обсяг дисертації – 257 с.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

10. Відомості про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Дисертаційну роботу Мицавки Ю.Ю. «Унійні договори ХІV – ХVІ ст. між Королівством Польським та Великим Князівством Литовським у працях польських істориків кінця ХІХ ст. – 1939 року» 6 травня 2026 року було перевірено на ознаки академічного плагіату за допомогою інформаційної системи виявлення збігів «StrikePlagiarism» у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки Дрогобицького державного

педагогічного університету імені Івана Франка. Результати перевірки: КП 1: 10,2 %; КП 2: 8,81 %; КЦ: 11,64 %.

Під час перевірки дисертаційної роботи виявлено текстові збіги, що зумовлені використанням власних раніше опублікованих наукових праць здобувача, загальноприйнятої наукової термінології, а також коректними посиланнями на використані джерела. Виявлені збіги мають об'єктивний і правомірний характер, не містять ознак академічного плагіату та відповідають встановленим вимогам академічної доброчесності.

Дисертаційна праця Ю. Ю. Мицавки є результатом самостійного, цілісного наукового дослідження здобувача, яке вирізняється належним рівнем змістовності та обґрунтованістю ключових наукових положень. Робота не містить неправомірних запозичень без належного посилання на використані джерела, що засвідчує дотримання автором принципів академічної доброчесності та наукової етики.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року за № 44.

Дисертаційна робота Мицавки Юрія Юрійовича «Унійні договори XIV – XVI ст. між Королівством Польським та Великим Князівством Литовським у працях польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія, містить раніше не захищені й одержані особисто автором наукові результати в галузі історії, які в сукупності вирішують проблему вивчення особливостей унійних договорів XIV – XVI ст. між Королівством Польським та Великим Князівством Литовським у працях польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року».

Дисертація Мицавки Юрія Юрійовича «Унійні договори XIV – XVI ст. між Королівством Польським та Великим Князівством Литовським у працях польських істориків кінця XIX ст. – 1939 року» є самостійною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем новизни й практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. за № 40 та пп. 5-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. за № 44 і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання фахового
наукового семінару,
доктор історичних наук, професор

Олег ПЕТРЕЧКО

